

Riksintresset riksväg 40 och Södra Centrum

Denna bilaga avser att beskriva hur riksintresset av riksväg 40 hanteras i planprogrammet för Södra Centrum.

Tolkning

Beskrivning av riksintresset

Generell funktionsbeskrivning: Väg 40 ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Delen mellan Göteborg och Jönköping ingår även i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Väg 40 är en viktig tvärförbindelse i Götaland som förbinder norra Kalmar län med Jönköpingsregionen och västra Sverige.

Specifik funktionsbeskrivning: Väg 40 är viktig för långväga gods- och persontransporter och har stor strategisk betydelse för utvecklingen i området. Väg 40 är också en betydelsefull regional länk och pendlingsväg, främst mellan Göteborg och Borås, och vägen har en viktig funktion som koppling till Landvetter flygplats. Väg 40 ingår i det utpekade vägnätet för gods och i det rekommenderade vägnätet för farligt gods.

Borås Stads Översiktsplan

I Borås Stads Översiktsplan (2018) är riksväg 40 beskrivet som: För vägar av riksintresse ska funktionen skyddas och upprätthållas med avseende på god tillgänglighet, transportkvalitet och närhet till andra regioner. Det ligger i Borås Stads intresse att upprätthålla riksintressevägarnas funktioner. Kommunen tillgodoser riksintresset genom att planera för en stadsutveckling som skapar förutsättningar för kapacitetsstarkt lokalt resande och som harmoniserar med regional och nationell trafik. Förtätningstrategin behöver kombineras med förbättringar i kollektivtrafiken, gång- och cykelnätet samt med olika former av mobility management-åtgärder. Dialog mellan kommunen och myndigheterna är viktig för att säkerställa både lokal utveckling och bibehållen kapacitet och framkomlighet på vägarna.

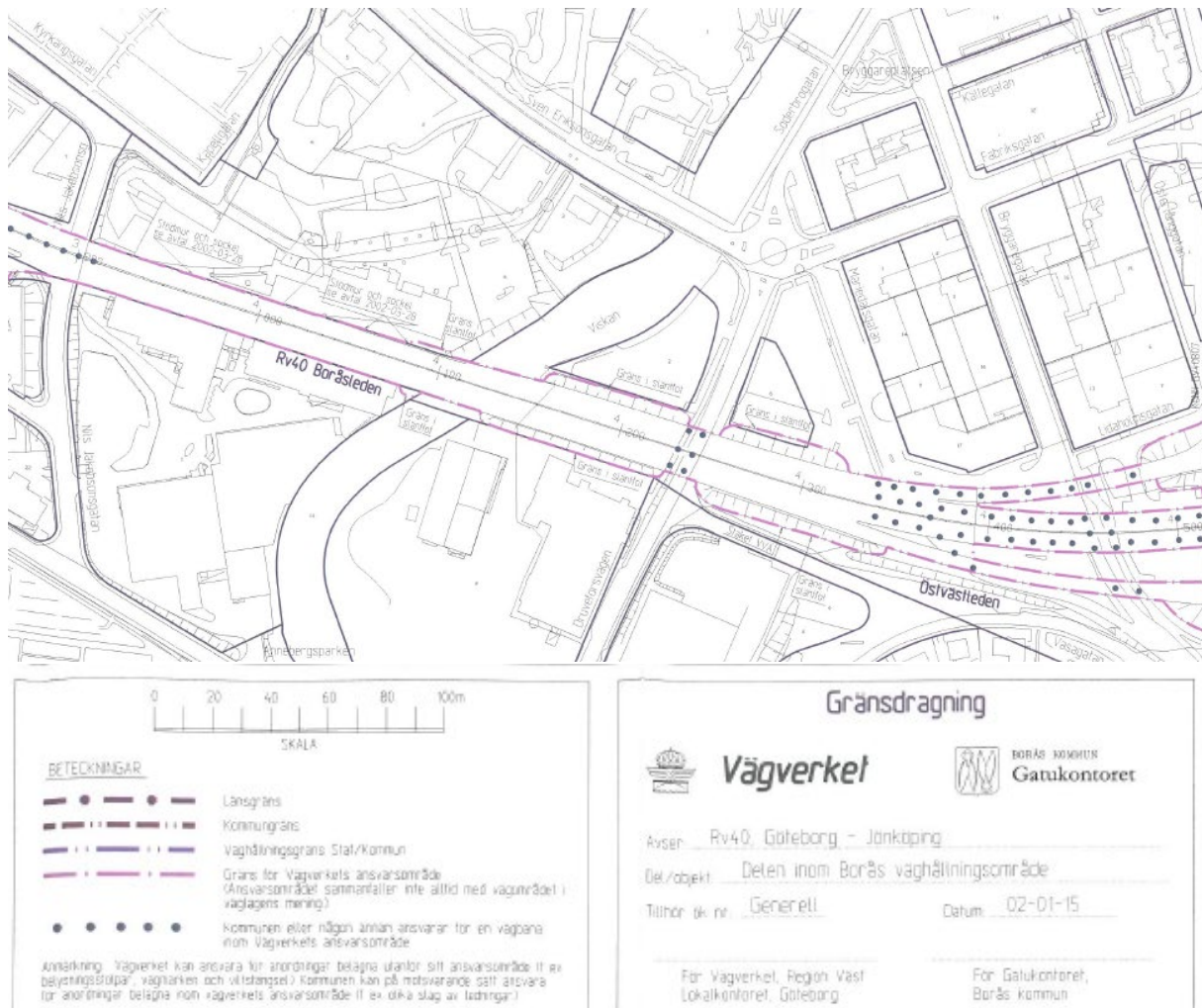
Borås Stad och Trafikverket kommer i samband med Trafikverkets åtgärdsvalsstudie (ÅVS) Noden Borås upprätta en avsiktsförklaring för att nå en överenskommelse om genomförandet av ÅVS:ens åtgärdsförslag och hur infrastrukturen ska fördelas. Syftet är att möjliggöra förändrad markanvändning i Borås samtidigt som funktionen av väg 40 bibehålls. Borås Stad kommer därtill i en trafikplan genomföra fördjupade utredningar av det övergripande vägnätet för att identifiera åtgärder för att hantera den långsiktiga trafikutvecklingen. Arbetet tar sin utgångspunkt i bl.a. ÅVS Noden Borås och i samverkan med Trafikverket.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

I Länsstyrelsens granskningsyttrande står följande: Kommunen har angett att en trafikplan ska tas fram. Eftersom en sådan saknas inför granskningen är det svårt att uttyda konsekvenser på riksintresset väg 40 och övrig statlig infrastruktur. Ambitionen att upprätthålla riksintressevägarnas funktioner finns, men tydliga ställningstaganden saknas och Länsstyrelsen kan därför inte bedöma huruvida riksintresset tillgodoses.

Värden och kvaliteter för planprogrammet

Tolkningen i samband med planprogrammet är att riksintresset för riksväg 40 består i att det är viktig länk för person- och godstransporter i såväl ett lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv. Det är också en del av det rekommenderade vägnätet för farligt gods. För att riksintresset ska tillgodoses måste det säkerställas att planprogrammet inte försvårar utnyttjandet av riksväg 40 för person- gods- eller farligt godstransporter. Till utnyttjandet räknas även möjlighet till drift och underhåll, samt räddningstjänstens åtkomst vid olycka.

Minimera påverkan

Vägens kapacitet: osäkert hur riksintressets värden förändras

I trafikanalys för kvarteren Vitsippan, Björnflokan, Astern, Ulysses m fl (Sweco, 2017-08-16) har en analys genomförts som visar hur den föreslagna markanvändningen inom utredningsområdet påverkar biltrafiksystemet med särskilt fokus på Annelundsmotet. Beräkningarna utgick från 100 lägenheter inom kvarteret Astern, 2000 kvm LOA för handel och 5000 kvm LOA för kontor samt parkeringshus med 400 bilplatser på Ulysses 6. Idag består området av ca 400 markparkeringsplatser i området.

Kapacitetsberäkningar har utförts med utgångspunkt från beräknade trafikmängder för 2022, 2029 och 2040. Beräkningarna baseras på stadens bedömning av befolkningens tillväxt och tillväxten av sysselsatta till respektive prognosår.

Kapaciteten i Annelundsmotet har analyserats med mikrosimulering. Analyserna visar att kapaciteten är tillräcklig fram till 2029, men inte baserat på 2040 års trafikmängder. Ett problem som uppstår med 2029 års trafikmängder är att det kommer att uppstå köer på avfartsrampen från väster som tidvis kommer att sträcka sig upp till huvudkörfälten på väg 40.

Trafikbelastningen kommer även att öka i Brodalsmotet, i viss mån till följd av planerna som analyseras specifikt i denna utredningen, men också till följd av kommunens övriga tillväxt. Brodalsmotet har dock inte studerats i Swecos utredning.

Åtgärder för att minimera påverkan på riksintresset:

Planprogrammet innebär att det som idag är markparkering istället samlas i parkeringshus vilket borde ha begränsad påverkan på kapaciteten i stort.

För att lösa de övergripande frågorna kopplad till trafiksystemet har Borås Stad tillsammans med Trafikverket arbetat med åtgärdsvalsstudien (ÅVS) Noden Borås. Åtgärdsvalsstudien Noden Borås tar hänsyn till stadens utveckling och förväntade trafikökning i ett övergripande perspektiv, och tar upp behovet av åtgärder i trafiksystemet för att hantera en växande befolkning.

I samband med åtgärdsvalsstudien har Borås Stad även arbetat med en utökad utredning av samtliga mot i syfte att studera kapaciteten i dessa mer detaljerat. Borås Stad har för avsikt att fortsätta det fördjupade arbetet med Riksväg 40 tillsammans med Trafikverket för att hitta lämpliga lösningar för eventuella åtgärder som kan komma att behövas på sikt. Detta arbete har inletts och båda parter skisserar nu på en gemensam avsiktsförklaring som ska tydliggöra samarbetsformer och metoder.

Borås Stad arbetar just nu med en trafikplan. Trafikplanen tar bland annat avstamp i Borås Stads översiktsplan och det som ÅVS Noden Borås kommit fram till. Trafikplanen ska på ett mer detaljerat sätt presentera åtgärder och tidplan för genomförande.

Avåkning: riksintressets värden kommer att förbli oförändrade

Vägars sidoområde behöver utformas så att risken för svåra personskador vid avkörningsolyckor förebyggs. Denna säkerhetszon ska vara fri från oeftergivliga hinder. För aktuell sträcka är säkerhetszonen 8 meter från vägbankanten.

Åtgärder för att minimera påverkan på riksintresset:

Respektera säkerhetszonen i planeringen.

Buller: riksintressets värden kommer att förbli oförändrade eller försvagas

Området är bullerpåverkat, en ökad trafikmängd innebär att bullret ökar. I trafikbullerförordningen finns riktvärden för buller utomhus vid bostadsbyggnader. Det finns risk för intressekonflikt om inte frågan bevakas i kommande detaljplaner.

Åtgärder för att minimera påverkan på riksintresset:

I kommande detaljplaner som innehåller bostäder så kommer bullerfrågan utredas. Dessa utredningar ska baseras på de beräknade trafikmängderna för 2040. Området har planerats så bostäder har placerats längst från riksväg 40.

För att minimera risken för bullerpåverkan vid befintliga och planerade byggnader och offentliga platser vore det önskvärt med bullerskärm längs riksväg 40 genom området.

Luftkvalitet: riksintressets värden kommer att förbli oförändrade

Utredningar har gjorts i samband med detaljplaner i närheten och dessa kan användas för en preliminär bedömning här. Spridningsberäkningar för halter av kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10), Björnfloran 5 (COWI, 2018-06-19) visade att år 2022 överskrids miljö kvalitetsnormen för NO₂ och PM10 endast på riksväg 40.

Åtgärder för att minimera påverkan på riksintresset:

I kommande detaljplaner som innehåller bostäder så kommer luftkvalitet utredas.

Farligt gods: riksintressets värden kommer att förbli oförändrade

Större delen av planprogramsområdet ligger inom 150 meter från riksväg 40 och vid planering här ska därför skadebegränsande åtgärder bedömas. Enligt Skyddsavstånd till transportleder för farligt gods (WUZ Consultancy, 2016-12-19) krävs det inom 80 meter från riksväg 40 alltid en nyanserad riskbedömning där en kvalitativ bedömning görs. De generella avstånden från är det kortaste avståndet till en byggnad med mindre känslig verksamhet (sällanköpshandel, parkering med mera) 30 meter utan säkerhetshöjande åtgärder. För normalkänslig verksamhet (kontor, handel med mera) är avståndet 40 meter. Den platsspecifika bedömningen finns beskriven X.

Åtgärder för att minimera påverkan på riksintresset:

I kommande detaljplaner inom 150 meter från riksväg 40 ska alltid skadebegränsande åtgärder bedömas.

I kommande detaljplaner inom 80 meter från riksväg 40 ska alltid en nyanserad och kvalitativ riskbedömning göras.

Åtkomst för drift, underhåll och vid olycka: riksintressets värden kommer att förbli oförändrade

Enligt Skyddsavstånd till transportleder för farligt gods (WUZ Consultancy, 2016-12-19) ska Räddningstjänstens tillgänglighet och förutsättningar att genomföra räddningsinsats särskilt uppmärksammas och beaktas i de fall där tekniska säkerhetshöjande åtgärder medger ett kortare avstånd än 30 meter. Hålls 30 meters bebyggelsefritt avstånd så är det rimligtvis också tillräckligt för drift och underhåll som behövs av vägen och vägbanken.

Åtgärder för att minimera påverkan på riksintresset:

I kommande detaljplaner är 30 meters bebyggelsefritt standard. Om det är möjligt med kortare avstånd utifrån farligt gods så måste också åtkomsten till vägen utredas och säkerställas.

Sammanfattning

Åtgärdens placering

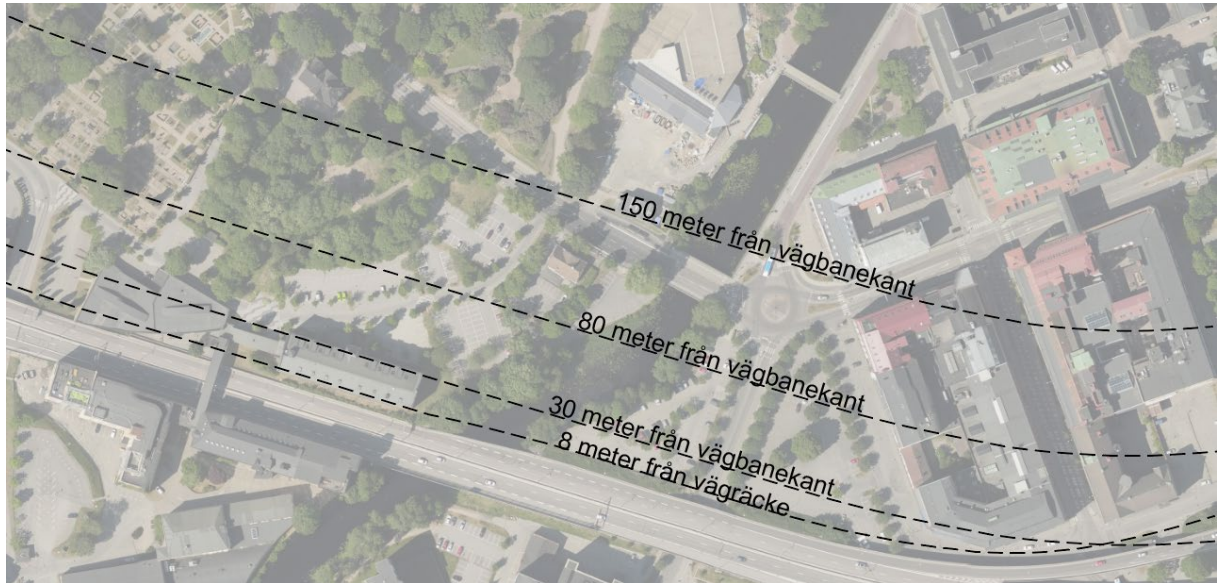
Nedanstående skiss visar hur placering ska ske för att säkerställa att riksintresset inte påverkas.

8 meter = skyddszon (från vägräcke)

30 meter = åtkomst till vägen (från vägbanekant)

80 meter = nyanserad och kvalitativ riskbedömning (från vägbanekant)

150 meter = skadebegränsande åtgärder ska bedömas (från vägbanekant)

Åtgärdens utformning

Bullerskärm längs riksväg 40 genom området minskar bullerpåverkan och säkerställer därmed riksintressets funktion upprätthållas utan att riskera att andra blir bullerstörda.

Konsekvensbeskrivning

För att riksintresset ska tillgodoses måste det säkerställas att planprogrammet inte försvårar utnyttjandet av riksväg 40 för person- gods- eller farligt godstransporter. Till utnyttjandet räknas även möjlighet till drift och underhåll, samt räddningstjänstens åtkomst vid olycka.

Borås Stad arbetar just nu med en trafikplan. Den hanterar påverkan gällande kapaciteten. Planprogrammet innebär att det som idag är markparkering istället samlas i parkeringshus vilket borde ha begränsad påverkan på kapaciteten i stort.

Bullerskärm längs riksväg 40 gör det möjligt att för trafiken att öka och vore därför lämpligt för att säkerställa riksintresset och minska framtida intressekonflikter.

Utöver detta innebär den föreslagna markanvändningen (bebyggelsefria avstånden) i planprogrammet att riksintresset för person- gods- eller farligt godstransporter inte riskerar att skadas.

Ställningstagande

Utifrån vad som finns beskrivet i denna bilaga är kommunens ställningstagande att riksintresset tillgodoses av planprogrammet och att det är säkerställt att riksintresset inte riskerar att påtagligt skadas av planprogrammet.